

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת וישב תשפ"ה שנה י | גליון מס' 561

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

צדיקים בזכות עניית אמן

המגלה עמקות בפרשתנו מגלה לנו כי שרשו של יוסף הצדיק הוא בסוד אמן, כפי שרומז הכתוב האמור עליו בתחלת הפרשה (בראשית לז א): "בן זקנים הוא" - סופי תבות אמן.

נמן לומר כי עגן זה בא לידי בטוי אף בתאר "צדיק" בו כנה יוסף (ראה יומא לה ב ובעוד מקומות), וכך אף נקבע שמו לדורות: "יוסף הצדיק", שכן רבנו בחיי אומר כי בעבור הקפדתו על עניית אמן זוכה אדם לתאר "צדיק", ככתוב (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", הרי שישראל מכנים "גוי צדיק" בזכות הקפדתם על עניית אמן (כד הקמח' ערך אמונה).

זכני השם יתברך להיות מבאי ביתו של אחד ומיוחד מהצדיקים ששתל הקדוש ברוך הוא בדור האחרון, הלא הוא ראש הישיבה רבי אהרן יהודה ליב שטיינמן זי"ע, אשר ביום רביעי הקרוב תמלאנה שבע שנים להסתלקותו.

זכיתי להפירו מקרוב ולראות את יחסו המיוחד לעניית אמן. בעיני ראיתי את גדל חביבותו ודבקותו המיוחדת בכל הקשור למצות עניית אמן, כידוע וכמפורסם לכל מי שזכה לשהות במחצתו.

לזכר עולם חקוק בלבנו המעמד הנפלא והמרטיט שהיה מתקיים במעונו מדי בקר. זמן מה לאחר עלות השחר, טרם תחלת תפלת שחרית כותיקין שהתקיימה בביתו, היה נעמד לאמירת ברכות השחר בפני הצבור. הברכות היו נאמרות מפיו מלה מלה, כמונה מעות, כאשר כל הנאספים היו עונים אחריו אמן. לאחר אמירת הברכות היה נשאר על מקומו כדי לשמע את ברכות הנאספים ולענות אחריהן אמן.

רגיל היה ראש הישיבה לעורר את שומעי לקחו על מעלת עניית אמן וחשיבותה, ואף היה מתפלא על האנשים המזלזלים במצוה זו.

"בעולם הבא נראה כי כל אמן שונה מיליונים", היה זועק מנהמת לבו הטהור. והדברים אינם דברים בעלמא! הם מחיבים את כל ההולכים לאורו, להתבונן ולעשות חשבון נפש כיצד אנו מתניחים לעניית אמן, ובמיחד למנהג שימך - אמירת ברכות השחר בחברותא.

זכרנו כי באחד הכנסים שהשתתף, כאשר בקשתו לשאת דברים ולעורר על חשיבות עניית אמן באזני הנאספים, אמר לי בפליאה, כשבת שחוק נסוכה על פניו: "אם חז"ל כותבים דברים כה נשגבים על עניית אמן, מה יש להוסיף על כך?"

ואכן, אין מה להוסיף! גלף בדרכי צדיקים, נשכים קום לבית הכנסת לענות אמן אחר ברכות השחר של המתפללים, ויזמם בנו הכתוב (תהלים לד טו): "עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם".

בקריאת "גוי צדיק שמר אמונים!"
שבת שלום,

י' 298 213 מכונס"ן

בניני אמונים

בניני תפלה בפרשה

תפקידנו בעולמנו - להתמודד עם הקשיים

ויישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען" (לז א)

רש"י מביא את דרשת חכמים (ב"ר פד ג) כי הכתוב "ויישב יעקב" מבטא את משאלתו של יעקב לשבת בשלוח בעולם הזה, ואולם משאלתו לא התקיימה ובהא עליו צרת יוסף, לפי שאמר הקדוש ברוך הוא: "לא דים לצדיקים מה שמתקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישב בשלוח בעולם הזה?"

בעל ה'תשובות והנהגות' מבאר כי אל לו לאדם לשאף לשבת בשלוח בעולם הזה, לפי שהתמודדותו עם המאורעות והקשיים הפוקדים אותו בעולם הארעי והחולף שבו אנו חיים, היא היא הקובעת את מעמדו בעולם הבא.

בהקשר לכך הוא מספר מעשה שהיה אצל רבו, רבי משה שניידר ראש ישיבת 'תורת אמת' בלונדון: אחד מתלמידי הישיבה נכנס טרם נשואיו לחדרו של ראש הישיבה ובקש את ברכתו. "על מה תבקש?" שאלו ראש הישיבה, והבחור השיב: "שהכל יתנהל בביתי כשורה ולא אצטרף להתמודד עם קשיים".

"זו אינה ברכה!" הגיב ראש הישיבה על אתר, "אברך אפוא שתתמודד בהצלחה עם כל הקשיים שיעברו עליך בימי חייך" (הכמה ודעה).

תפלה לכפרה על חטא מכירת יוסף

"וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים" (לז א)

אמרו חכמים (שבת י ב): "לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני סלעים מילת [צמר משבח] שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו, נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו

למצרים" (שבת י ב).

כתב רבי מאיר שמחה הכהן מדוינסק:

אם נדקדק נמצא כי אף משקל "לשון של זהורית" [רצועת צמר צבועה באדם] שנתנה בראש השעיר המשתלח ביום הכפורים, היה שני סלעים (יומא מב א). הסבה שתקנו כך לדורות היא לפי שמדי שנה עלינו לכפר על חטא מכירת יוסף שרשמו נותר קים בכל דור ודור (מדרש משלי א יג). שכאשר בני הדור חוטאים בעוונות שבין אדם לחברו, נפרעים מהם מן השמים אף על חטא מכירת יוסף, כדברי חכמים (סנהדרין כז ב) שכשאוחזים הבנים מעשה אבותיהם בידיהם, פוקד הקדוש ברוך הוא עון אבות על בנים. וכאשר מכפרים על חטא זה, מתכפרים אף שאר החטאים שבין אדם לחברו.

על פי זה יתבאר הנסח המיוחד שאנו אומרים בתפלת יום הכפורים: "כי אתה סלחן לישראל ומחלו לשבטי ישראל בכל דור ודור"; "מחלו" - על חטאם של "שבטי ישראל" במכירת יוסף, ובכך מתכפרים כל החטאים שבין אדם לחברו, ששרשם בחטא מכירת יוסף (משך חכמה אחרי מות).

הוסיף ואמר רבי יוסף פהן, אב"ד בירושלים:

המשך חכמה שבכל שנה ביום הכפורים אנו מבקשים שיתכפר חטא מכירת יוסף, יש לומר שאף אסור געילת מנעלים ביום הכפורים נועד גם כדי שלא יזכר על ידם חטא מכירת יוסף, אשר נמכר בעבור נעלים, ככתוב (עמוס ב ו): "על מכרם בכסף צדיק ואביון בעבור נעלים". כפי שהקהל הגדול אינו לובש בגדי זהב בעבודת יום הכפורים, כדי לא להזכיר את חטא העגל (ר"ה כו א), כך אנו איננו לובשים מנעלים, כדי שלא להזכיר ביום זה את חטא מכירת יוסף (דברי יוסף).

תפלת רבים על ראש הישיבה

שמואלביץ במצב קשה וממטת חליו בקש מחתנו שיתקשר לרבי אליהו ויבקש ממנו להתפלל לרפואתו.

מיד כששמע רבי אליהו על מצבו הקשה של רבי חיים, מהר להפגס אל היכל ישיבת פפר חסידים שבה כהן כמשיגים, פתח את ארון הקדש ושקע בתפלה נרגשת. בארץ נס, פעבר זמן קצר קם רבי חיים ממטתו לתדהמת הרופאים והלך לביתו בריא ושלם.

לאחר פטירתו של רבי אליהו נעמד רבי חיים בלוויה והספידו במלים נרגשות. במהלך ההספד עצר לפתע רבי חיים, פנה לנפטור ואמר: "רבי אליהו, עזרת לי בעת מחלתו, מבקש אני מך, אגא עורר רחמים לפני פסא הכבוד על יצחק בן חנה הנתון כרגע בצרה ובשבביה שישתחרר במהרה, הלא אדם גדול הוא... אני מעיד עלי... רטט של התרגשות עבר בקהל, והוא הצטרף בעינים דומעות אל התחנה הנרגשת.

ואכן, כשבוע אחר פטירת רבי אליהו, לאחר שצבא ירדן פתח במלחמת חרמה במחבלים הפלסטינים והרג אלפים מהם, נכנעו החוטפים ללא תנאי, שחררו לחפשי את נוסעי המטוס ובהם רבי יצחק ומשפחתו. שמחה עצומה השתררה ברחבי העם היהודי, והכל הודו על התשועה הגדולה שאזכור לראות בעיניהם.

בכ"ז באלול, יום שחרור החטופים, מלאו שבעה ימים לפטירתו של רבי אליהו לופיאן. בהספד שנערך לזכרו בישיבת מאה שערים בירושלים, קם רבי חיים שמואלביץ לשאת דברי התעוררות, במהלכם אף הודה לרבי אליהו על שהליץ ישר על רבי יצחק לפני פסא הכבוד ופעל לשחרורו.

על אודות מעשה זה כתב לימים הגאון רבי אברהם מרדכי איזבי, מראשי ישיבת בית ישראל בעיר אשדוד, בספרו 'חלקת מרדכי' (שבועות עמ' שג):

"אביא מעשה נפלא שראינו ישועת ה' בשלמות בלי התערבות יד אדם. בשנת תשל"ח חטפו הערבים הפלסטינים ימח שמם מספר מטוסים, ובאפן פתאומי הפך ה' את לבב מלך ירדן ונתן פחד בלבם מהפלסטינים המחבלים, שאם יצליחו במעשיהם לבסוף יפילו אותו מכסא ממלכתו, והכריזו נגדם מלחמה. אחינו בית ישראל בכל העולם כלו פחדו מאד ממפנה זה, וחשבו שודאי פעת באמצע מלחמה כשאת צולפת משני הצדדים, והשבויים בתוך הרי המצב אבוד ח"ו. אבל סוף דבר היה שאדרבה זו היתה הצלתם, כי נתן ה' בלבם של המחבלים שלא יפילו השבויים בשום אפן לידי מלך ירדן, כדי שלא יהיה לו הכבוד מחטיפתם... ומאת ה' היתה שתחת אשר יהרגו אותם, אדרבה מסרו אותם לידי אנשי האו"ם, והגיעו כלם בלי יוצא מן הכלל לביתם בשלום."

ספר הזכרון לגר"ח שמואלביץ עמ' קו; ש"ח יוסף ח"ב עמ' קכא

בה' באלול תשל"ח הפך העמות למלחמה של ממש. באותו יום חטפו מחבלים פלסטינים שני מטוסי נוסעים והנחיתו אותם בירדן. כארבעה ימים לאחר מכן נחטף מטוס נוסף והנחת גם הוא בירדן. הנוסעים החזקו כבני ערבה. תמורת שחרור בני הערבה דרשו המחבלים את שחרורם של כלל המחבלים הפלואים בישראל ובמדינות נוספות.

אחד המטוסים שנחטף היה של חברה אמריקאית שפעלה באותה עת תחת השם "טרנס וולרלד אירליינס". ביום החטיפה טס המטוס מישראל לגמל התעופה הבינלאומי של פרנקפורט בגרמניה, משם היה אמור להמשיך לגניו יורק. על ספון מטוס זה שהו עשרות יהודים ובהם ראש הישיבה רבי יצחק הויטנר והרבני; בתם היחידה ובעלה רבי יהונתן דיויד.

זמן קצר לאחר המראתו מפרנקפורט לגניו יורק השתלטו המחבלים על תא הטיס והכריזו על חטיפתו. המטוסים שנחטפו הנחתו בשדה תעופה ירדני נדח, סמוך לעיר זרקא, הידוע גם בשם "שדה דוסון". בתוך כמה ימים שחררו רב החטופים, מלבד חמשים וששה מהם, בהם הנוסעים שאהו כיהודים.

כשלושה שבועות היה רבי יצחק נתון יחד עם משפחתו ושאר החטופים בשבי המחבלים. בשבוע הראשון שהה כל הזמן בתוך המטוס בזרקא. לאחר מכן הובל על ידי המחבלים אל בית בודד שבו היה לבדו בהשגחת שני מחבלים. בשבוע השלישי שהה בחברת חטופים נוספים, כאשר סביבם מתחוללים קרבות כבדים בעקבות המלחמה שהכריז מלך ירדן על המחבלים. כל מי שבין כמעט לא אכל, ומשקלו ירד בעשרים קילוגרם.

גם בתו וחתנו ואף שני ילדיהם שנסעו אף הם באותה טיסה, סבלו מרעב ומצמא.

העולם היהודי כלו נחרד בשמעו כי ראש הישיבה הנערץ נתון בשבי פראי האדם הישמעאליים, והתגיס להצלתו. גדולי ישראל קראו להרבות בתפלה, ונערכו תפלות רבים נרגשות לשלומם ולהצלתו. ראש ישיבת מיר, רבי חיים שמואלביץ, אף יצא למסע התעוררות כדי לעורר את הצבור לבקע שערי שמים בתפלותיהם.

באותה תקופה נסתלק לבית עולמו המשגיח הנודע, רבי אליהו לופיאן. זמן מה לפני פטירתו של רבי אליהו, אשפז רבי חיים

בשבת קדש פרשת וישב, כ' בכסלו תשפ"ה, תמלאנה ארבעים וארבע שנה לפטירתו של הגאון רבי יצחק הויטנר, בעל הפחד יצחק. הספור דלהלן מתאר מארע מסעיר שבו נקלע לארוע טרור עולמי אשר העמיד את חיי וחיי בני משפחתו בסכנה עצומה. הארוע שאחד את עם ישראל בתפלה, הסתים בנס ללא פגע.

היה זה בסביבות שנת תשל"ל ממלכת ירדן הפכה לבית לארגוני טרור פלסטיניים

ואכן, כשבוע אחר פטירת רבי אליהו, לאחר שצבא ירדן פתח במלחמת חרמה במחבלים הפלסטינים והרג אלפים מהם, נכנעו החוטפים ללא תנאי, שחררו לחפשי את נוסעי המטוס ובהם רבי יצחק ומשפחתו.

מטוס של חברת "טרנס וולרלד אירליינס" ממריא

שפעלו בגלוי משטחה והרבו לפגע מגבולה בתושבי ארץ ישראל.

השוטלת ההאשמית, שחוסין מלך ירדן נמנה עם בניה, מצאגת רק כעשרים אחוז מאכלוסית ירדן, בעוד רבים מן התושבים הם פלסטינים, ולפיכך הפכו הארגונים הפלסטינים באותם ימים לאיום של ממש על יציבות המטר הרדני.

מחבלים חמושים הסתובבו בגלוי ושלטו הלכה למעשה ברכוזי הפלסטינים בירדן. הם הציבו מחסומי דרכים, גבו מסים, פגעו ללא רחם במי שלא סר למרותם ומדי פעם אף תקפו את יחידות הצבא והמשטרה הידניים.

— הפסקה לעניית אמן על ברכת פהנים —

השומע ברכת פהנים בשעה שאומר קריאת שמע וברכותיה, יכול להפסיק לעניית אמן אפילו אם עומד באמצע הפרק! ויש אומרים שיכול להפסיק לעניית אמן גם אחר ברכת "אשר קדשנו בקדשתו של אהרן", שמברכים הפהנים לפני ברכתם². אך כשאין שם פהו ורק הש"ץ אומר הברכה, אין להפסיק לאמירת "כן יהי רצון" אפילו בפסקי דזמרה³.

1. דועה דעת ה'חורדים' (יב יח, הובאה בבאור הלכה ריש סי' ככד) שמצות ברכת פהנים כוללת הן את חובת הפהנים לברך את ישראל, והן את חובת הישראלים להתברך מפי הפהנים (באור דעת החורדים ראה בהפלאה פתבות כג א). האגרות משה (או"ח ח"ד סי' כא אות ב) מוכיח מדברי השלחן ערוך בהלכות נשיאת כפים (קכח כה) שמצות ברכת פהנים כוללת גם את חובתו של ישראל המתברך מפי הפהנים לענות אמן אחר ברכתם. לדבריו כך היא צורת המצוה: הפהנים מברכים והעם שומעים ועונים אמן אחר ברכתם. משום כך פסק שאחר שלשת פסוקי הברכה - עליהם כאמור חובה לענות אמן מן התורה - יש לענות אף באמצע הפרק בקריאת שמע וברכותיה. ואולם אחר ברכת "אשר קדשנו בקדשתו של

אהרן", שעליה חייבים לענות אמן רק מדרבנן, אין לענות אמן בקריאת שמע וברכותיה, כדין שאר אמונים. וכן פסקו הגר"ש אלישיב (וישמע משה' ח"ב עמ' כז) וה'פסקי תשובות' (קכח מא). וראה במעשה איש' (ח"ד עמ' קיז) שכאשר שאלו את ה'חזון איש' על אודות עניית אמן באמצע הפרק אחר ברכת פהנים ענה "שלא מבאר לו פעת, וצריך לו עיון".

בהקדמתו של הגר"ח מניבסקי לספר נחלת אליהו הביא שאף רבי אליהו דושניצר הורה שיש להפסיק באמצע אמירת קריאת שמע וברכותיה לעניית אמן אחר ברכת פהנים. ובאר הגר"ח (שם) שיתכן שטעמו הוא שלברכת פהנים יש דין של "דבר שבקדשה" הנאמרים במגן

1. דועה דעת ה'חורדים' (יב יח, הובאה בבאור הלכה ריש סי' ככד) שמצות ברכת פהנים כוללת הן את חובת הפהנים לברך את ישראל, והן את חובת הישראלים להתברך מפי הפהנים (באור דעת החורדים ראה בהפלאה פתבות כג א). האגרות משה (או"ח ח"ד סי' כא אות ב) מוכיח מדברי השלחן ערוך בהלכות נשיאת כפים (קכח כה) שמצות ברכת פהנים כוללת גם את חובתו של ישראל המתברך מפי הפהנים לענות אמן אחר ברכתם. לדבריו כך היא צורת המצוה: הפהנים מברכים והעם שומעים ועונים אמן אחר ברכתם. משום כך פסק שאחר שלשת פסוקי הברכה - עליהם כאמור חובה לענות אמן מן התורה - יש לענות אף באמצע הפרק בקריאת שמע וברכותיה. ואולם אחר ברכת "אשר קדשנו בקדשתו של

אוצרות אמונים
פנינים על מעלת השכמות הפקר

ביחס ליתר ברכות היום (חסד לאלפים' מו א).
הסעיף הראשון בשלחן ערוך
כאשר הגיע המשגיח רבי אליהו לופיאן לשנות הזקנה, הפצירו בו תלמידיו שיתחשב במצב בריאותו ויאחר מעט את זמן השכמות. ענה להם רבי אליהו: "לאחר פטירת הרי אעמד לפני בית דין של מעלה ואצטרף לתת דין וחשבון על כל סעיף וסעיף בשלחן ערוך האם הקפדתי לקימו. אילו פנים יהיו לי, אם כבר כשישאלוני על הסעיף הראשון: 'תגבר כארי לעמד בבקר לעבודת בוראו' אצטרף לתרץ ולהסביר מדוע לא קימתי אותו פראוי?" (רבנו הגדול אר"ו עמ' שע"ח).

במשך היום? הלא כבר אמרו חכמים (שם): "עברה גוררת עברה" (חסד לאלפים' א א).
כדברים האלה ממש כותב הפלא יועץ אף לגבי אמירת ברכות השחר מדי בקר, ואלו דבריו: אף שאם כל הברכות צריך האדם לומר כהלכה תבה אחר תבה ובכונה יתרה, אמנם "יגדל החיוב" להקפיד על כך בעת אמירת ברכות השחר. זאת משום שהן הנאמרות ראשונות בתחלת היום, ומי שיאמרן כראוי, מתוך ש"מצוה גוררת מצוה", ממילא אף את הברכות הנאמרות בהמשך היום יאמר כראוי. לעמת זאת, מי שחלילה יתשל באמירתן, עשוי להתקיים בו מאמר חכמים (שם): "ועברה גוררת עברה", אף

התגברות גוררת התגברות
מן הביית יוסף פותח את חבורו הגדול, השלחן ערוך, כך: "תגבר כארי לעמד בבקר לעבודת בוראו, שיהא הוא מעורר השחר". הלכה זו היא יסוד קיום המצוות ועבודת ה' של היהודי, וכפי שכתב בעל הפלא יועץ: "בזה תלוי כל היהדות". זאת משום שכאשר האדם פותח את יומו בהתגברות להשכמה בזריזות, אזי יזכה להמשיך ולהתגבר על יצרו לאורך כל היום, וכדברי חכמים (אבות ד ב): "מצוה גוררת מצוה". אולם אם מיד בבואו להשפכים הוא מצית ליצרו וממשיך לשכב, היאץ ויכל לעמד בפני פתוי היצר

"וכל אשר הוא עשה ה' מעבדיו בירון"

מעטפים למהפכה

**הצטרף גם אתה
למזכי הרבים!**

הקדם לבוא לבית הפנסת כדי לשמע את ברכות השחר מפי המתפללים, ותזכה שיתחוו בפניך ארבות השמים להריק לך ברכה עד בלי די.

המלה "אמן" היא ראשי התבות של הכתוב (ישעיה כד ח): "ארבות מרוב גפתחו", ללמדך שעניית אמן פותחת את ארבות השמים להריק ברכה עד בלי די למקפיד על כך (פרוש הרמ"ד וואלי שם).

להצטרפות נא מלא את הטפס במכשיר 'נדרים פלוס', ואנו נצר עמך קשר אי"ה לשליחת חמרים.

יהודי יקר,
אשמח להשלים את ברכתך
בעניית אמן
"בברכה שלמה ונאמר אמן"

עניית אמן משתיקה את המקטרגים

"והנה אנחנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבנה והנה תסבינה אלמותיכם ותשתחווין לאלמתי" (לז ז)

רבי נתן שפירא בעל 'מגלה עמקות' מגלה כי שרשו של יוסף הצדיק הוא בסוד אמן, וכפי שנרמז בכתוב שנאמר על יוסף (לעיל לו ג): "בן זקנים הוא" - סופי תבות אמן. ה'מגלה עמקות' מוסיף ומבאר לאור זאת, כי החזיון שראה בחלומו: "והנה אנחנו מאלמים אלמים והנה קמה אלמתי וגם נצבנה" בא ללמד, שכאשר מבקשים להשתיק את המקטרגים שהיו כאלמים, יש להזהר בעניית אמן, לפי שהמלאכים הנוצרים מעניית אמן נלקחים במקטרגים ומשתיקים אותם. לפיכך "והנה קמה אלמתי" - שיוסף הצדיק, ששרשו בסוד עניית אמן, נצחם והשתיקם ('מגלה עמקות' וישב דף מג ע"ב ודף מח ע"ב).

הדברים תואמים למובא בספר 'סדר הדורות' (ערוך רבי יוחנן) שרבי יוחנן הדר בעניית אמן, ובגמרא (ברכות כ א) הובא שרבי יוחנן העיד על עצמו: "אנא מזעא דיוסף קאצינא", כי לזרעו של יוסף יאה להדר בעניית אמן ('אראצות השלום', ברכות כ א).

את אחי אנכי מבקש

"וימצאהו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש: ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים" (לז טו-טז)

פרש רבי יעקב בן רבי אלימלך מליז'ענסק:

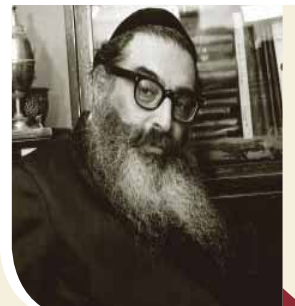
"וישאלהו האיש לאמר מה תבקש" - אם ישאלך אדם מהי התפלה הראויה ביותר לפני ה', "ויאמר את אחי אנכי מבקש" - השב לו כי הטוב ביותר הוא להתפלל על אחינו בני ישראל הנתונים בצרה ובשביה ('בית יעקב' עמ' צח).

הוסיף ואמר האדמו"ר רבי לייבוש מברז'אן, כי תפלה שכזו מתקבלת

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלוא

רבי יצחק הוטנר ב' בכסלו תשמ"א

רבי יצחק הוטנר נולד לאביו רבי חיים יואל בשנת תרס"ו, בורשה שבפולין. בהיותו כבן ארבע עשרה החל ללמד בישיבת לומז'ה, ואחרי כן עבר ללמד בישיבת סלובודקה, שם נמנה עם מקרבי הסבא מסלובודקה וראש הישיבה רבי משה מרדכי אפשטיין.

בשנת תרפ"ד עלה עם הישיבה לארץ ישראל ולמד בה כמה שנים בחברון ובירושלים. בשנת תרצ"ה עבר להתגורר בברוקלין שבניו יורק, שם התמנה כראש ישיבת רבנו חיים ברלין. נודע בשעוריו הנפלאים ובשיחותיו המעמיקות, שאותן השתית על משנתו של המהר"ל מפראג. שעוריו ראו אור בסדרת הספרים הנודעת 'פחד יצחק'.

המשגיח רבי שלמה וולבה, שהיה צעיר ממנו רק בשמונה שנים, כותב עליו כך ('עלי שור' ח"ב עמ' יב):

"לפני למעלה מעשר שנים התקרבותי אל הגאון הגדול ר' יצחק הוטנר זצלה"ה ראש ישיבת חיים ברלין בניו יורק וישיבת 'פחד יצחק' בירושלים, ובעל ספרי 'פחד יצחק', ונהייתי תלמידו. הוא היה חד בדרא בהקף ועמק ידיעתו בכל חלקי התורה ובחכמות, וכל רז לא אניס לה. עד כמה שנתגלתה גדלותו בשמונת ספרי 'פחד יצחק' שכבר יצאו לאור - תקף גדלתו ותגלה כאשר יצא בעז"ה לאור מה שעוד בכתובים".

בשנת תשל"ט עלה להתגורר בארץ, אליה ערג כל ימיו, ורבים נהרו לשמע את שעוריו. הרב הוטנר הסתלק בכ' בכסלו תשמ"א והובא למנוחת עולמים בהר הזיתים.

ביתר שאת בשמי מרומים, עד שאף המקטרגים עונים אחריה אמן בעל פרחם, כנרמז בלשון הכתוב: "הגידה נא לי" - "נא לי" בגימטריה 'אמן' ('אמרי יהודה').

באחד המכתבים שנשלחו למערכת עלוננו, דרש הכותב פסוק זה כך:

הרמ"ע מפאנו ('עשרה מאמרות' מאמר חקור דין ב טו, הביאו המ'חצית השקל' או"ח ו ט) מזכיר הדור מיחד בענין השלמת הברכה בעניית אמן, ואלו דבריו: "מה טוב שיהיו אצל כל אדם שני רעים - חברים, מקשיבים ועונים אמן אחר ברכותיו".

על פי דבריו נתן לדרש כתוב זה כך: "ויאמר" - בטרם אברך ברכה, "את אחי אנכי מבקש", "אחי" נאמר, ברבים, ומעוט רבים שנים, שאזמן שנים מאחי "הגידה נא לי" - שיגידו "נא לי" - בגימטריה אמן, אחר ברכתי.

סגולה להטבת חלום

"ויאמרו אליו חלום חלמנו ופתר אין אתו ויאמר אליהם יוסף הלוא לאלקים פתרנים ספרו נא לי" (מ ט)

דרש האדמו"ר רבי חיים מקוסוב:

אמרו חכמים (שה"ש רבה ג ז) כי הרואה חלום רע, ישמע ברכת כהנים ויענה אחריה אמן, ואז אין דבר רע מזיקו. אפשר להביא לכך רמז מלשון הכתוב שלפנינו: "חלם" - בגימטריה שבעים ושמונה, כגימטריה של צרופ שלשת שמות הוי"ה שבברכת הכהנים, שמגין כל אחד מהם הוא עשרים ושש, ו"נא לי" - בגימטריה אמן, ללמדך עד כמה גדול כחה של עניית אמן בכונה אחר ברכת הכהנים לבטל כל גזרה רעה ('תורת חיים').

להקשיב לברכה כדי לענות אמן בהלכה

היה מעורר את באי ביתו לעבדה שלענית אמן יש כמה משמעות, ואינה דומה פונת אמן על ברכת שבח לאמן על ברכה שיש בה בקשה. לפיכך יש להקשיב היטב לברכות כדי לדעת על איזו מהן עונים. והוסיף ואמר כי לכו רמזו חכמים באמרום (סנהדרין צב א): "גדולה דעה שנתנה בתחלת ברכה" - כאשר נותנים את הדעת להקשיב מתחלת הברכה, אזי נתן לענות עליה 'אמן' כראוי ('פחד יצחק' עמ' רעב).